

Spoluzavinění při škodě na zdraví

Míru spoluzavinění na vzniku škody na zdraví následkem pádu při chůzi na cestě v parku při náledí, v šeru a za nepříznivých povětrnostních podmínek je třeba zvážit z hlediska možnosti chodce předejít riziku vzniku škody na zdraví v daném místě a čase a přizpůsobit svou cestu okolnostem, jež může předvídat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 657/2006, ze dne 19.3.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně A. K., zastoupené advokátem, proti žalovaným 1) městu H. K., 2) T. s. H. K., p. o., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 8 C 33/2004, o dovolání prvního žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. září 2005, č. j. 21 Co 400/2005-111, ve spojení s doplňujícím usnesením téhož soudu ze dne 17. října 2005, č. j. 21 Co 400/2005-118 tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové se ve výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že první žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 95.625,- Kč, a v závislých výrociích o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací tomuto soudu k dalšímu řízení. Dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o povinnosti prvního žalovaného zaplatit žalobkyni částku 31.875,- Kč, se odmítá.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala náhrady škody na zdraví v celkové výši 127.500,- Kč, která jí vznikla následkem pádu na namrzlé, řádně neošetřené komunikaci v parku, a to na prvním žalovaném jako vlastníkovu předmětné komunikace a na druhém žalovaném, který je podle jejího názoru povinen o komunikaci pečovat.

Okresní soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 4. 5. 2005, č. j. 8 C 33/2004-70, uložil prvnímu žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 31.875,- Kč, co do částky 95.625,- Kč žalobu proti němu zamítl, proti druhému žalovanému zamítl žalobu v plném rozsahu a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně dne 25. 2. 2002 cca v 6.00 hod. při cestě do zaměstnání upadla na namrzlé a zasněžené veřejně přístupné účelové komunikaci v parku na S. n. v H. K. a utrpěla tříštivé zlomeniny nohy, které byly léčeny operativně. Uvedeného dne začalo sněžit v 5.50 hod. a v době úrazu žalobkyně byla komunikace pokryta slabou vrstvou sněhu, místy byla i zamrzlá louže. Vzhledem k tomu, že k úrazu došlo na účelové komunikaci, soud posoudil uplatněný nárok podle ust. § 420 obč. zák. Uvedl, že ze skutečnosti, že během 10 - 15 min. nebyl zabezpečen úklid komunikace, nelze dovozovat porušení tzv. obecné prevenční povinnosti prvního žalovaného (§ 415 obč. zák.). Předmětná komunikace však již po několik dní předtím byla pokryta náledím a první žalovaný neučinil přiměřená opatření způsobila snížit možnost úrazu chodců na namrzlé komunikaci (např. ošetřením povrchu, upozorněním, že komunikace není ošetřována), a proto odpovídá jako vlastníku veřejně přístupné účelové komunikace za vzniklou škodu z důvodu porušení svých prevenčních povinností. Vzhledem k tomu, že obecná prevenční povinnost ukládá každému chovat se natolik opatrně, aby nevznikla škoda na zdraví, byla i sama žalobkyně povinna počínat si v souladu s ust. § 415 obč. zák. Pokud věděla o zvýšeném nebezpečí uklouznutí či pádu na sněhem a ledem pokryté komunikaci a nepřizpůsobila rychlost a způsob chůze reálně hrozícímu nebezpečí, porušila i ona obecnou prevenční povinnost, neboť riziko úrazu mohla eliminovat zvýšenou opatrností při chůzi.

Soud proto uzavřel, že žalobkyně se na vzniku škody podílela větší měrou než první žalovaný, a stanovil rozsah jejího spoluzavinění na 190;. Žalovanému proto uložil povinnost zaplatit žalobkyni 188; z celkové náhrady bolestného a z náhrady za ztrátu na výdělků (z částek 74.400,- Kč a 53.100,- Kč). Protože druhý žalovaný není ze smlouvy ani ze zákona povinen pečovat o účelovou komunikaci, žalobu proti němu v plném rozsahu zamítl.

K odvolání žalobkyně a prvního žalovaného Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 21. 9. 2005, č. j. 21 Co 400/2005-111, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 17. 10. 2005, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku změnil tak, že prvnímu žalovanému uložil zaplatit žalobkyni 95.625,- Kč, ve výroku o jeho povinnosti zaplatit částku ve výši 31.875,- Kč rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů a o povinnosti zaplatit soudní poplatek. Odvolací soud řízení doplnil zopakováním důkazu výpovědi žalobkyně a svědka Ing. P. R. a shodně se soudem prvního stupně dovodil, že je dána odpovědnost prvního žalovaného za škodu vzniklou na zdraví žalobkyně, neboť žalovaný jako vlastník předmětné komunikace porušil prevenční povinnost, když veřejně přístupnou komunikaci nešetřil od následků povětrnostní situace trvající delší dobu a ani neučinil žádná opatření k tomu, aby zamezil veřejnosti v přístupu na tuto komunikaci; neprovedl tedy žádná opatření zamezující či snižující možnost vzniku škody. Odvolací soud se však neztotožnil se závěry soudu prvního stupně ohledně spoluzavinění poškozené, neboť pro závěry o tom, že nepřizpůsobila rychlost a způsob chůze reálně hrozícímu nebezpečí, nejsou ve spise žádné podklady, když při pádu ji nikdo neviděl a o způsobu její chůze nebyl proveden žádný důkaz. Navíc důkazní břemeno k prokázání spoluzavinění žalobkyně tíží žalovaného a nikoliv poškozenou.

Proti tomuto rozsudku podal první žalovaný dovolání, které odůvodňuje nesprávným právním posouzením jeho odpovědnosti a spoluzavinění žalobkyně. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že porušil obecnou prevenční povinnost zakotvenou v § 415 obč. zák., a namítá, že toto ustanovení nelze na daný případ aplikovat, neboť odpovědnost za škodu způsobenou závadou ve schůdnosti komunikace upravuje zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, který obsahuje speciální úpravu, která má ve vztahu k obecné úpravě obsažené v občanském zákoníku přednost. Tento zákon upravuje odpovědnost a povinnosti údržby pro vlastníky dálnic, silnic I., II., III. třídy a místních komunikací, a protože nestanoví odpovědnost vlastníků účelových komunikací za závady ve schůdnosti, nelze podle názoru dovolatele jejich odpovědnost vyvozovat z obecného předpisu. Poukazuje na to, že ani prováděcí vyhláška č. 104/1997 Sb. k zákonu o pozemních komunikacích neukládá povinnosti vlastníků účelových komunikací zmírňovat závady ve schůdnosti v zimním období nebo na tyto závady upozornit, právě na rozdíl od vlastníků místních komunikací, kteří provádějí údržbu silnic v zimním období na základě plánu zimní údržby. Je přesvědčen, že v případě účelových komunikací jejich vlastníci žádnou povinnost k zimní údržbě nemá. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že na jeho straně leží důkazní břemeno k prokázání spoluzavinění poškozené, a s poukazem na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 732/1998 uvádí, že nemůže podat „negativní důkaz“ o tom, že žalobkyně nepřizpůsobila svou chůzi stavu a povaze komunikace. Poukazuje na to, že počasí stejného charakteru převládalo již několik dní před úrazem žalobkyně, takže povětrnostní podmínky a z nich vyplývající následky pro stav komunikace jí proto musely být známy. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadených výroci zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu není podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, a pokud směřuje proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu, je podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné a je i důvodné.

Pokud jde o odpovědnost prvního žalovaného coby vlastníka účelové komunikace za škodu vzniklou

na zdraví žalobkyně, rozhodnutí odvolacího soudu (a ostatně i soudu prvního stupně) spočívá na správném právním názoru, že tato odpovědnost se řídí obecným právním předpisem, kterým je občanský zákoník, konkrétně jeho § 420. Zákon č. [13/1997](#) Sb., o pozemních komunikacích, upravující odpovědnost vlastníků (správců) komunikací za škodu, je ve vztahu k § 420 obč. zák. speciálním předpisem. Tím, že v tomto zákoně není upravena objektivní odpovědnost žalovaného jako vlastníka veřejné účelové komunikace za škodu způsobenou závadou ve schůdnosti, však není vyloučena jeho obecná odpovědnost za porušení právní povinnosti. Zákon o pozemních komunikacích upravuje totiž jen objektivní odpovědnost za škody, jejichž příčinou byly závady ve sjízdnosti či ve schůdnosti na některých – tam vyjmenovaných komunikacích, a nikoliv obecnou odpovědnost za škodu způsobenou v příčinné souvislosti s porušením právní povinnosti. Rovněž v případě, že by škoda vznikla nikoliv v důsledku konkrétní závady ve sjízdnosti, za níž podle silničního zákona určitý subjekt odpovídá, nýbrž v důsledku porušení některé z jeho právních povinností, posuzovala by se jeho odpovědnost za škodu podle § 420 obč. zák.

Odpovědnost za škodu vzniklou uživateli účelové komunikace se posuzuje podle občanského zákoníku, jak ostatně i za předchozí právní úpravy dovodila judikatura (rozsudek 1 Cz 61/1988, na něž odkázal soud prvního stupně), a za účinnosti nynější právní úpravy pak dovolací soud např. ve svém rozhodnutí ze dne 23. 2. 2006, sp. zn. 25 Cdo 65/2005. Základ odpovědnosti prvního žalovaného za škodu na zdraví žalobkyně dovodil tedy odvolací soud správně z ust. § 420 obč. zák. za porušení prevenční povinnosti prvního žalovaného při zimní údržbě komunikace ve smyslu § 415 obč. zák., a v tomto směru mu nelze vytknout pochybení při právním posouzení věci. Porušení prevenční povinnosti žalovaného nespočívá jen v nedostatečné zimní údržbě cesty pro pěší v parku, nýbrž i v chybějícím upozornění chodců pro případ, že by včasné odstranění následků klimatických jevů nebylo v zimním období možné. I takové opatření by totiž mohlo škodě, jež vznikla, zabránit, nehledě k tomu, že – jak vyplývá z výsledků řízení – cesta nebyla proti náledí řádně ošetřena delší dobu než jen kritického dne ráno, přestože v předchozích dnech bylo mrazivé počasí se slabým sněžením.

Avšak v rozsahu, v jakém se sám poškozený podílel na způsobení škody, není dána odpovědnost toho, kdo za škodu odpovídá. Chybí totiž jeden ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu, a to příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním škůdce. Ustanovení § 415 obč. zák. ukládá povinnost každému postupovat vzhledem ke konkrétním okolnostem tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku škody, a platí tedy i pro chování poškozeného. Obecná prevenční povinnost se vztahuje na všechny účastníky občanskoprávních vztahů, tedy i na toho, komu riziko vzniku škody hrozí. Porušení prevenční povinnosti samotným poškozeným může zakládat jeho spoluzavinění na vzniku škody (§ 441 obč. zák.), neboť je povinností každého chovat se tak, aby nezpůsobil škodu, a to nejen ve vztahu k ostatním, ale i vůči sobě samému. Každý je podle § 415 obč. zák. povinen zachovávat takový stupeň pozornosti, který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku. Nepočíná-li si někdo v souladu s takto obecně stanovenou právní povinností, chová se protiprávně a je-li toto jednání jednou z příčin vzniku škody na jeho straně, nese svou škodu poměrně ve smyslu § 441 obč. zák. Stejně jako u škůdce tak i u poškozeného přichází v úvahu takové jednání, jež bylo příčinou (jednou z příčin) vzniku škody.

Odvolací soud spoluodpovědnost poškozené za škodu vzniklou na jejím zdraví vyloučil v podstatě tím, že první žalovaný nesplnil svou důkazní povinnost ohledně skutečností, zakládajících porušení prevenční povinnosti žalobkyně, konkrétně ohledně rychlosti a způsobu její chůze.

Podle § 120 odst. 1, věty první o. s. ř. účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Podle § 120 odst. 3, věty druhé o. s. ř. neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.

Nelze přisvědčit námitce v dovolání, že žalobkyně měla důkazní povinnost v uvedeném směru.

Rozsah důkazního břemene, tedy okruh skutečností, které konkrétně musí účastník prokázat, zásadně určuje hmotněprávní norma, to znamená právní předpis, který je na sporný vztah aplikován. Nesplnění této povinnosti stíhá účastníka nepříznivým následkem v podobě neúspěchu ve sporu. Povinností soudu ovšem je vycházet z důkazů, které byly provedeny, a při jejich hodnocení ve smyslu § 132 o. s. ř. přihlížet pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci, a zjištěný skutkový stav posoudit po právní stránce (§ 153 odst. 1 o. s. ř.). Takové právní posouzení zahrnuje i posouzení skutečností významných z hlediska případného spoluzavinění škody poškozeným. Vyjdou-li takové skutečnosti v řízení najevo, jak tomu bylo v posuzovaném případě podle popisu skutkových okolností, zejména ve výpovědi žalobkyně a svědka Ing. R., pak je nelze přehlížet a soud s nimi zachází jako se zjištěným skutkovým stavem, který právně posuzuje.

Míru spoluzavinění žalobkyně na vzniku škody na zdraví následkem pádu při chůzi na cestě v parku při náledí, v šeru a za nepříznivých povětrnostních podmínek bylo třeba zvážit z hlediska možnosti chodce předejít riziku vzniku škody na zdraví v daném místě a čase a přizpůsobit svou cestu okolnostem, jež mohl předvídat (§ 415 obč. zák.).

Jak vyplývá ze skutkových zjištění, žalobkyně uklouzla v časných ranních hodinách při pravidelné cestě do zaměstnání, kdy si krátila cestu chůzí po účelové komunikaci přes park. V době úrazu byla snižená viditelnost, padal sníh a nepříznivé klimatické podmínky trvaly již několik dní. Žalobkyně znala místní podmínky, chodila tudy několik let, cesta v parku nebyla pravidelně ošetřována (od vlivů povětrnostních podmínek). Tím, že nevyužila místní komunikaci kolem parku a zvolila raději průchod parkem, zjevně si nepočítala tak, aby předešla možnému úrazu. Je tedy zřejmé, že k porušení prevenčních povinností v daném případě došlo též na straně poškozené, která svým jednáním přispěla - a to nikoliv jen nepatrně - ke vzniku škody na svém zdraví.

Ve výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn, není z hlediska důvodů uplatněných v dovolání (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) rozhodnutí odvolacího soudu správné, a proto dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v tomto výroku a v závislých výrocích zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu se v dané věci řídí podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., podle něž je dovolání přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam; podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, dovolací důvod, spočívající v nesprávném právním posouzení odpovědnosti prvního žalovaného za škodu podle § 420 obč. zák., nebyl uplatněn důvodně, tím méně může být tato otázka zásadního právního významu ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř. Protože není důvodu pro závěr, že by rozhodnutí odvolacího soudu ve výroku, jímž byl potvrzen vyhovující výrok rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé, mělo po právní stránce zásadní význam, je zřejmé, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Nejvyšší soud proto dovolání proti tomuto výroku rozsudku odvolacího soudu odmítl podle ust. § 243b odst. 5 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)